

פתוח זני פרחים חדשים ליצור זרעים

מוטי הררי, תקוה קגן ועידוא סתר- מו"פ ערבה דרומית

הצגת הבעיה

טיפוח מיני פרחים נמשך במו"פ ערבה דרומית זו השנה השלוש עשרה כחלק מענף יצור הזרעים בערבה. ההיזון החוזר שקיבלנו לאחרונה מהשוק בישראל ומחוצה לה יאפשר לנו למקד את פעילות הטיפוח והפיתוח בהתאם לדרישות ממוקדות יותר של השוק. ההתעניינות במוצרים שפותחו במו"פ אצל לקוחות פוטנציאלים ביבשת אמריקה ובאירופה מעודדת. סופקו דוגמאות לניסויים רבים ובנוסף חל גידול בהזמנות לחו"ל של מוצרים קיימים. קבוצת הטיפוח מלווה את היצרנים בשלבי יצור הזרעים ועיבודם וכן את מהלך השיווק בישראל ובחו"ל.

מטרת התכנית

פיתוח מוצרים לתעשייה ההורטיקולטורית וליצור זרעים

1. חמניות

מטרות הטיפוח

חמנית קלאסית להמשך הטיפוח נזרעה חלקת סלקציות ב-7.8. הסלקציות נמשכות לברור קוי הורים בעלי מספר רב יותר של זורי פרחים לשוניים, בכירים יותר וגבוהים יותר לשם שימוש במיכלואים לעונת החורף והאביב. בסוף חודש אוקטובר נזרעו 7 מיכלואים לבחינת התאמתם לעונת החורף ללא צורך בתאורה.

❖ חמניות נישה

❖ **אור** – מיכלוא שנבדק כבר שנתיים. העלים הלשוניים של הפרח בצבע כתום כהה, רחבים ומעוגלים בקצותיהם. עלים אלו מסודרים בשלושה דורים, הפרחים הצינוריים (המרכז) כהה. גבעול חמנית זו יציב ואינו מתפצל וחיי האגרטל ארוכים יחסית – מעל 21 יום מקטיפ. עיקר עבודת ההשבחה היה להגיע לרמה הפחותה מ-5% של מספר הפרחים נושאי האבקנים במיכלוא ולהקדים את הפריחה ב-7 ימים, למועד המקביל לזן "דפנה". שני קווים ברמת עקרות של 5-10% נמצאו באביב 2009. הביקוש אצל לקוחות מחו"ל רב

❖ **רינגו** – מיכלוא דו צבעי – אדום וצהוב. החלפת ההורה הצבעוני האדום הביאה ליצור

מיכלוא בו הטבעת האדומה ברורה יותר בהשוואה למיכלוא "להבה" (FLAME).

אחוז הפרחים נושאי האבקה והחריגים נמצאים בטווח הנורמה של למטה מ-5%. קיימת בעיה של סינכרוניזציה במועד הפריחה בין קוי ההורים וכמו כן במידת שפיעת האבקה של ההורה הזכרי שגרמה ליבול זרעי מיכלוא נמוך. נבחנו קווים נוספים של ההורה הזכרי לקבלת יבול זרעים גבוה יותר בקיץ 2009. חלקה ייעודית מסחרית שנזרעה ביולי ונאספו הזרעים בתחילת ספטמבר 2009 נבחנה להתאמה לזן. בבחינה זו נמצא שיפור אך עדיין רמת החריגים גבוהה מהרצוי שלא כמו ביצור בחוות יטבתה.

❖ **תפוז** – זן מיכלוא זה של פרח מלא, בו רק פרחים צינוריים כתומים, נישא על גבי גבעול

שאינו מתפצל ובכיר מהזנים האלטרנטיביים שבועיים גובהו 1.30 מ'. אחידותו טובה וחיי האגרטל ארוכים. נמשך ברור ההורים בשנת 2009 ויצור מספר קווים לבחינה נוספת שנזרעו בספטמבר. גם לזן זה ביקוש בשוקי חו"ל.

❖ **אדמוני** במסגרת ברור זן אדום פרחים לשוניים ומרכז שחור נמצאו כבר מספר רב של קוים בהם אין שאריות צבע צהוב. כיום מתרכז המאמץ בפיתוח קוים עקרים, בכירים, בעלי פרח גדול.

❖ **סלקציות**

- אדום – 174 קוי חמניות מסלקציות משנים קודמות נבחנו למידת אחידות, ברור קוים וצמחים בודדים בעלי עקרות, מידת עצמת הצבע של הפרח ושל הגבעול, גובה, מועד הפריחה, העדר פרחי צד. נמשכה עוד עונת סלקציות בה נבררו כ 129 קוים להמשך הטיפוח. נזרעו ב-8.28. פריחה בחודש נובמבר בוררו 242 קוים להמשך.
- כתום – בשטח מבודד בעונות החורף והאביב-קייץ, נבחנו 177 קוים שונים. בודדו 237 קוים להמשך העבודה, נזרעו ב- 7.8 פריחה החלה במחצית ספטמבר. נבררו 212 קוים להמשך.
- לימון – בשטח מבודד נבחנו 77 קוים של חמניות בעלי פרחים בצבע לשוני לימוני. מהם בוררו 112 קוים מצטיינים להמשך עבודת השבחה מתוך מטרה ליצור מכלוא בצבע לימון בעל מרכז כהה. נזרעו ב- 11.9, פריחה במחצית נובמבר. נבררו 279 קוים להמשך.

פרחים חדשים

- **מור** – צמח זה, מין של גומפרנה שמקורו בצמחיית הבר באקוודור. צמח זה מושך תשומת לב בזכות המופע הייחודי - צבעו ארגמן-כחול ונושא שפע של פרחים על גבי הענף. נבדקה התכונות שימוש בצמח זה כצמח מילוי לאגדי פרחים.
- נשלחו דוגמאות ופרוטוקול גידול לארצות הברית והתוצאות מעודדות. הוזמנו זרעים והמוצר הוכנס לקטלוג של חברת זרעים מובילה. שטח מסחרי לריבוי ויצור זרעים נזרע. יבול הזרעים עדיין נמוך מהמצופה
- **גולנית ערב** – לאחר כשלון מתמשך של שלוש שנים בהן לא יצרו בבר זרעים, נאספו בשנת 2008 לראשונה זרעים וגידול ראשוני להגדרת כיווני העבודה ולהשוואה לגלובולריה נערך בעונת הסתיו. השיחים של גולנית יצרו כרים שופעי פריחה כחולה. יש לבחון נושא של עומד ועיצוב. חלקה נזרעה באביב 2009. פריחה החלה בנובמבר. נראה כמתאים לגינון חסכוני במים.
- **היביסקוס "אודם"** – צמח זה בעל ענפים ועלים אדומים-סגולים נראה כמתאים לשימוש כתוספת לאגדי פרחים (מקטגורית ה"ירוקים"). יוצרו לראשונה די צמחים לשם בחינת חיי האגרטל וסימולציה לתנאי משלוח. הניסוי הנ"ל החל עם תחילת עונת היצוא בחדשי נובמבר-דצמבר.
- במסגרת התארגנות לפיתוח מוצרים הורטיקולטורים חדשים נזרעה חלקה נוספת בספטמבר 2009. בנוסף, נזרעה חלקה מקבילה בחוות יאיר. נערך ניסוי בנינוס לקבלת פרקים קצרים יותר ורצף עלווה לשיפור המופע. בבחינת חיי האגרטל נמצא כי אורך חיי האגרטל עולה על 21 יום.

- **תגית א"י** – נערכה סלקציה בצמחיית הבר בה בוררו צמחים נושאי פירות בקצה הענף ובאורך העולה על 50 ס"מ. מתאים לתוספות יבשות לסידורי פרחים. חלקה מסחרית הוקמה במושב פארן בסתיו 2009. מחלקה זו נקבל היזון חוזר מבורסות הפרחים.

- **שושנת יריחו** – לאחר שיפור בנביטת הזרעים ועברו שתילים שהוכנו במו"פ לחקלאים במושבים פארן וחצבה לשטח מסחרי. משלוח צפוי לחו"ל לקראת חג הפסחא.

המלצות להמשך

יש להמשיך בפיתוח זני חמניות. ההיזון החוזר החיובי אותו אנחנו מקבלים משוקי חו"ל שם נבחנים זני החמניות בהשוואה לזנים המובילים בשוק מעודדים ונראה כי יש מקום להרחיב את מגוון המוצרים.

במיני בר יש פוטנציאל רב וחלקות חצי מסחריות יתנו עם תחילת השיווק היזון חוזר לכיווני הפיתוח העתידיים.